

Sektörler / Kentler ve «Anadolu'ya Yeniden Yerleşmek» Serdar Şahinkaya

Sunum Planı

1923 – 2015 Türkiye Ekonomisinde Sektörel Serencam

Üretici Sektörlerdeki Dramatik Gerileme

Sanayisizleşen Türkiye

İmalat Sanayi /GSYİH %40 olmalı (Mc Kinsey)

Yüksek Oranlı İthalata Bağımlı İmalat Sanayi

Çöken Tarım ya da Mutlak Açlığa Doğru

Dönemsel Büyüme Bilançosu

Kentler ve Anadolu'ya Yeniden Yerleşmemiz Gerek ...(Doğan Kuban Hocadan)

Bir Fakir Ülke Hastalığı Megalopolis

Kentler ve Nüfus

İktisadi Faaliyetlerin Mekânsal Dağılımı

İmalat Sanayiinin Mekânsal Dağılımı

Gelirin Mekânsal Dağılımı

**Bölgelerin GSYİH İçindeki Payları*

**Bölgelerde Sektörlerin GSYİH İçindeki Payları*

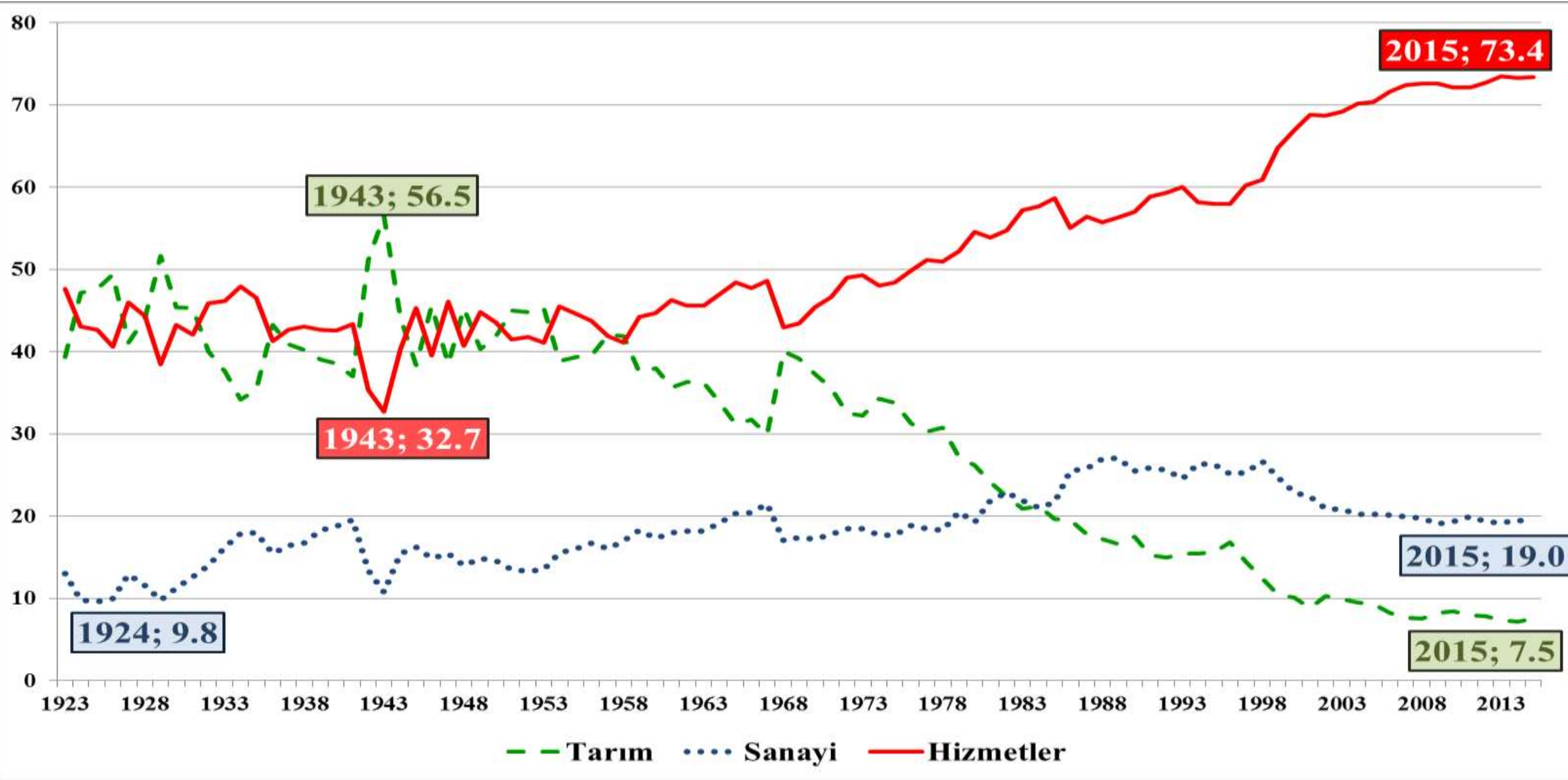
**Bölgelerin Kişi Başına Milli Gelirleri*

Dış Ticaret (İstanbul – Türkiye)

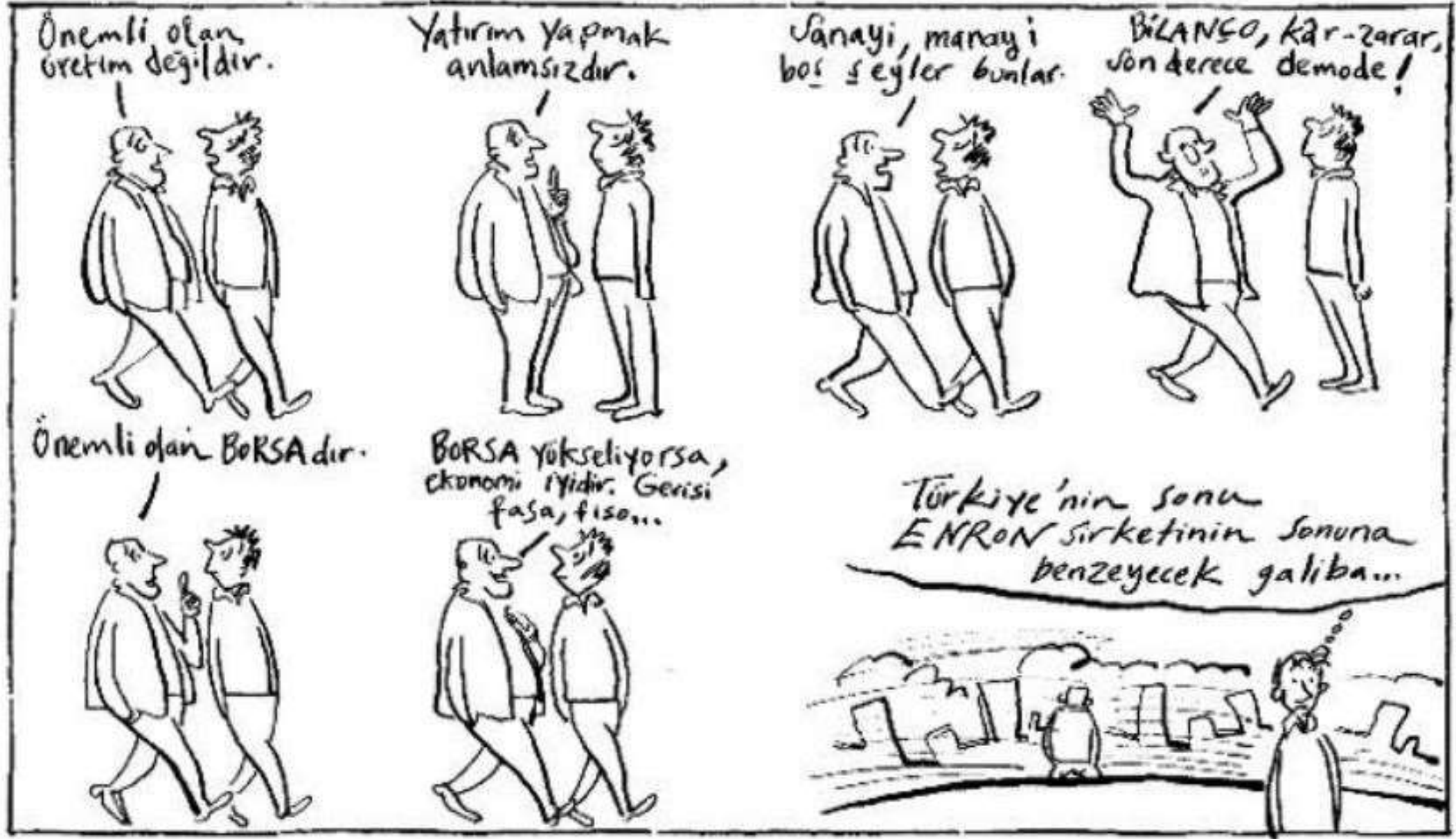
Kredilerin İllere Göre Dağılımı

Sonuç ve Öneriler

GSYİH'nın Sektörel Serencamı (1923 – 2015) (%)

Bir Behiç AK Klasîği

Sanayisizleşen Türkiye

İmalat Sanayi / GSYİH (%)

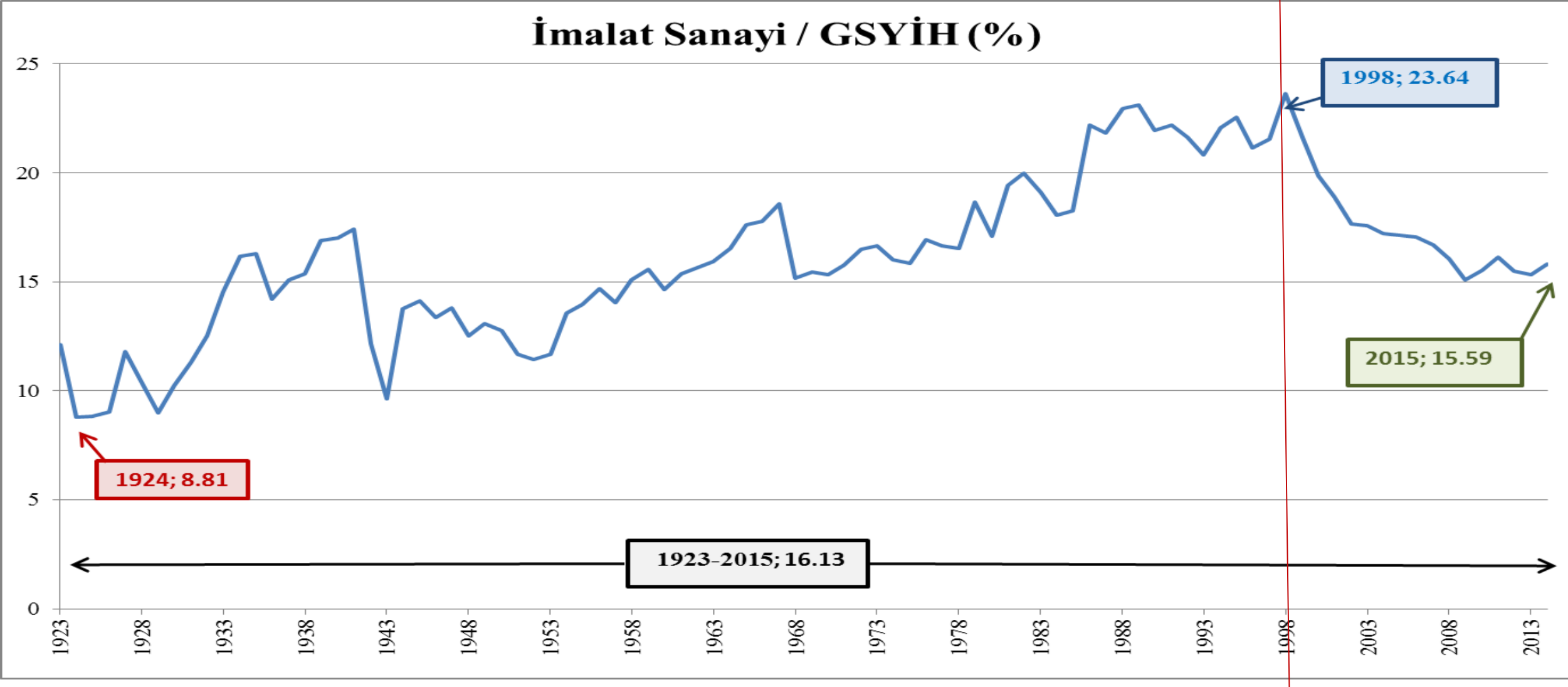
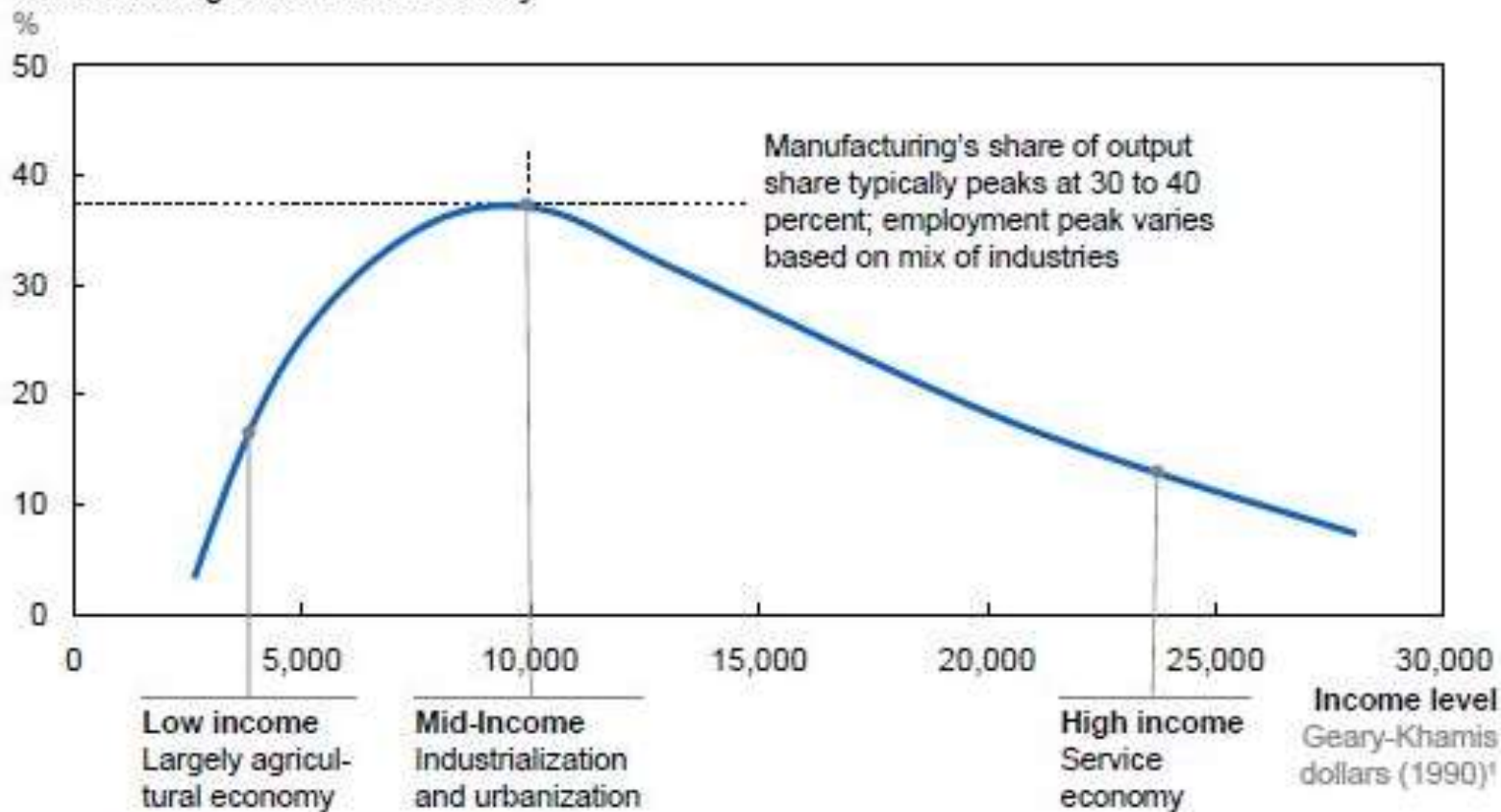

Exhibit 1

Manufacturing's share of GDP rises as economies develop and falls as they become wealthy, following an inverted U curve

ILLUSTRATIVE

Manufacturing share in an economy

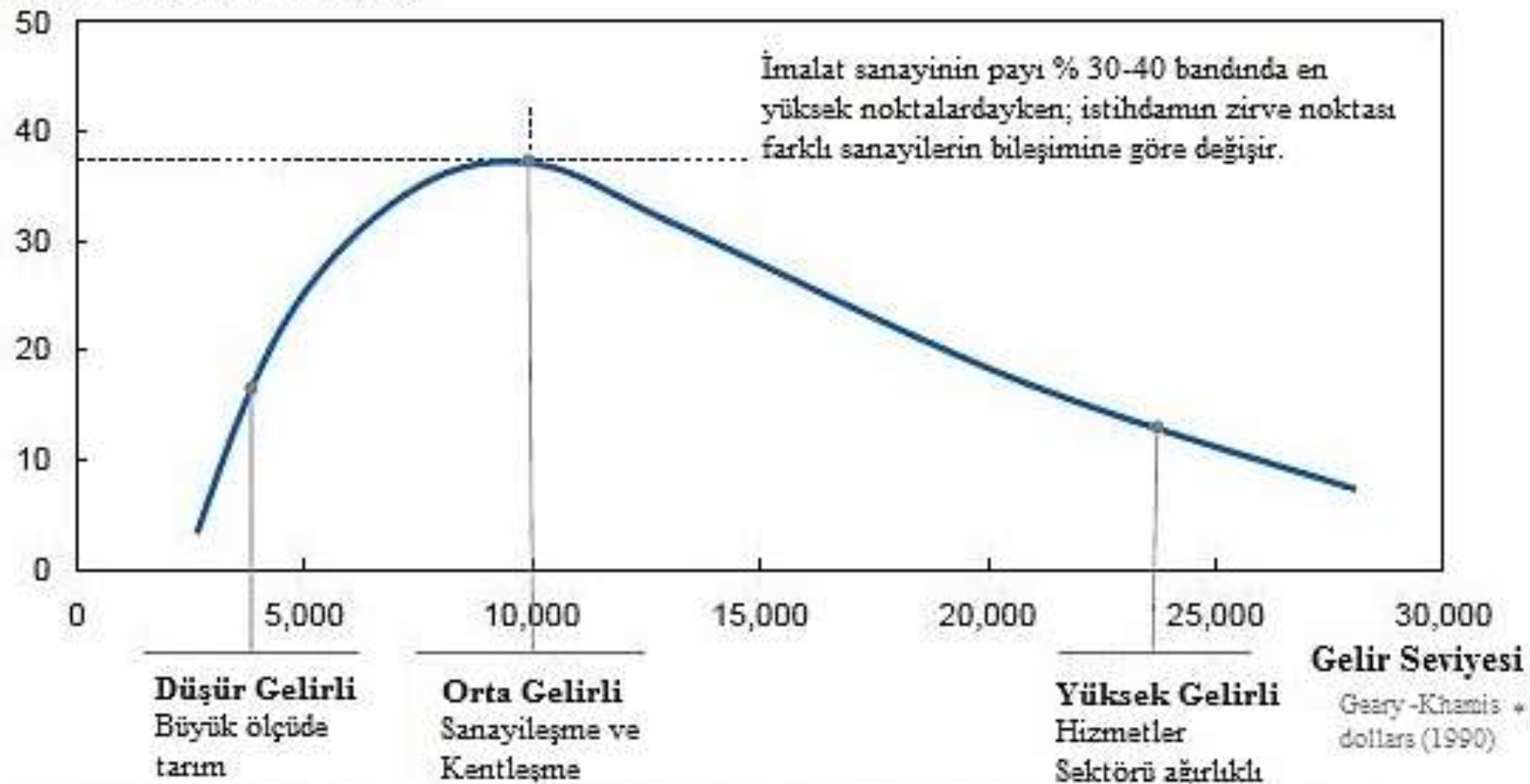

¹ The 1990 Geary-Khamis dollar, or 1990 international dollar, is a hypothetical currency unit that allows international comparisons adjusted for exchange rates and purchasing power parity.

SOURCE: McKinsey Global Institute analysis

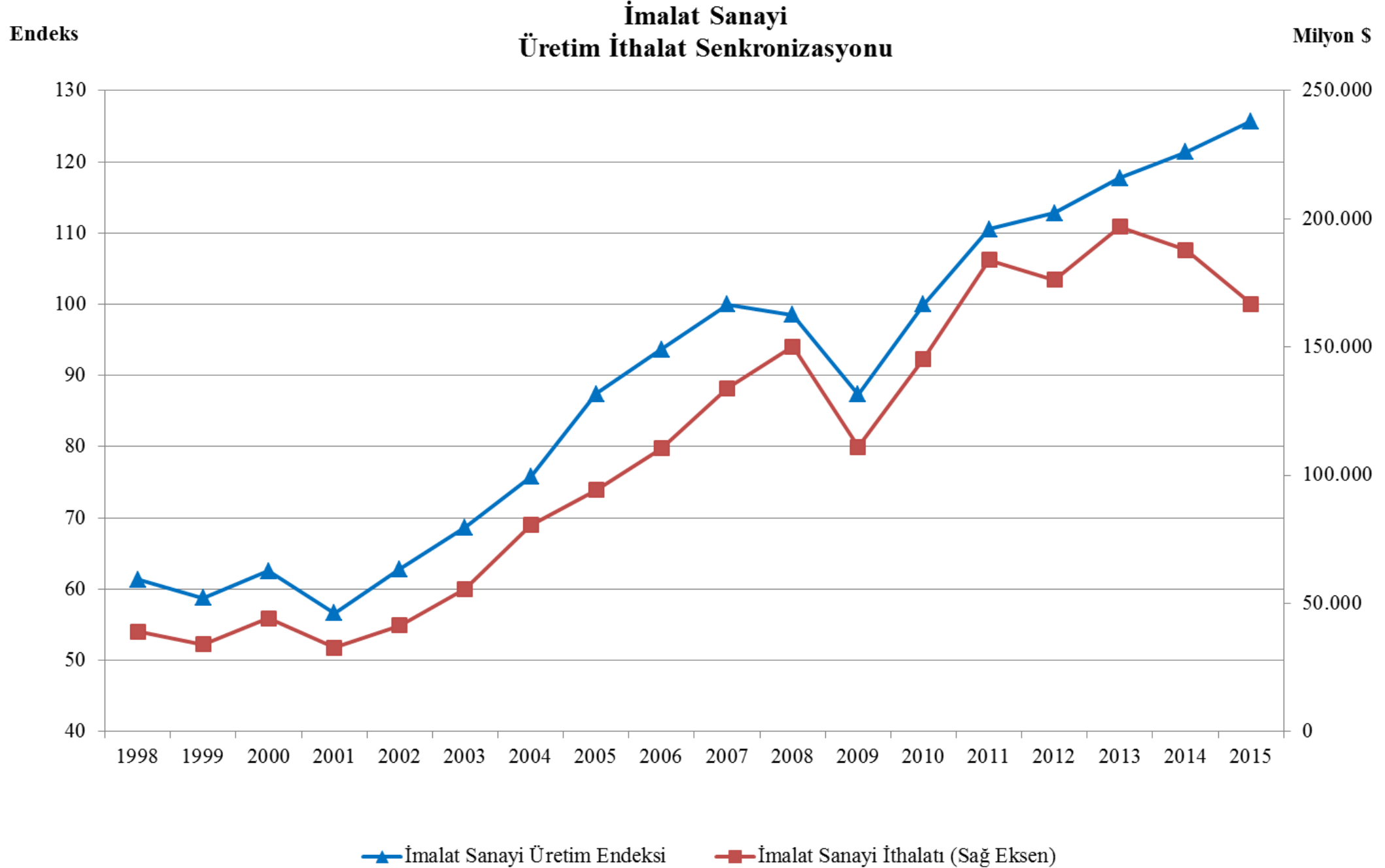
İmalat Sanayinin GSYİH İçindeki Payı ve Toplamların Refah Düzeyleri

İmalat Sanayi / GSYİH (%)

*1990 Geary - Khamis doları ya da 1990 uluslararası dolar, döviz kurlarına ve satın alma gücü paritesine uyarlanmış uluslararası karşılaştırmalarda kullanılan hipotetik bir para birimidir.

Seviyesiz Birliktelik :Üretmek için ithalata mahkum bir yapı...

*“(...) çünkü ancak sanayileşmedir ki ülkeyi tam bağımsızlığına kavuşturacak; hem Müdafaa-i Hukuk’un, hem de Kuva-yı Milliye’nin gerçek amacına ulaşmasını sağlayacaktır. Sanayileşmediğimiz takdirde ne olacağımızı, Osmanlı’nın son iki yüz yılına bakıp anlayabiliriz. O dönemi bilmiyorsak, şu içinde yaşadığımız dönemi de mi bilmiyoruz a canım; eğer Cumhuriyet’in ilk yıllarında başlatılmış olan sanayileşme atılımı (...) dönüştürülmeseydi, acaba ‘**sistem**’ Türkiye’yi bu kadar gafil avlayabilir miydi?”.*

Attilâ İlhan, Hangi Atatürk. s.177

1924 – 2015 Dönemi GSYİH Büyüme Oranları

Dönemin Niteliği	Kapsanan Yıllar	GSYİH Yıllık Ortalama Büyüme (%)
Cumhuriyetin Ortalaması	1924-2015	4.9
1. İlk 25 yıl	1924-1948	5.5
<i>1a. Yeniden inşa ve devletçilik</i>	1924-1939	7.8
<i>1b. Savaş yılları ve sonrası</i>	1940-1948	1.4
2. Öncesi, sonrasıyla DP	1949-1961	5.4
3. Karma, müdahaleci ekonomi	1962-1978	5.7
4. Neoliberalizmin aşamaları	1980-2015	4.2
<i>12 Eylül – ÖZAL Dönemi</i>	1980-1988	4.5
<i>Neo Popülizm</i>	1989-1997	4.5
<i>IMF ve AKP Dönemi</i>	1998-2015	3.8

Kaynak: Dönemlerin isimlendirilmesinde Prof. Dr. Korkut Boratav'ın yaklaşımı esas alınmıştır. Dönemsel büyüme hızları hesaplamaları için, *Ekonomik ve Sosyal Göstergeler 1950-2014*, TC Kalkınma Bakanlığı, Temmuz 2015. Ve TÜİK Veri Seti.

Jüri Özel Ödülü: Levent Bayraktar

İstanbul

«**Kentler ve Anadolu'ya Yeniden Yerleşmek...**»

herkese bilim teknoloji

"TÜRKİYE'NİN GÜNLÜK BİLİM, KÜLTÜR VE ELEŞTİREL DÜŞÜNCE PLATFORMU"

Anasayfa

Haberler

Yazarlar

Yaşam Bilimleri

Sağlık

Fizik ve Uzay

Gezegeneğimiz

Teknoyaşam

Doğan Kuban: İstanbul ülkeyi çökertecek, kalkınmaya engel noktaya ulaştı

Doğan Kuban

© 15 Eylül 2016

Çelişik gibi görünen bu söz, İstanbul'un birçok alanlarda örnek ve öncü olduğunu yadsımak için değildir. İstanbul'un başını alıp gitmesi, ülkeye yayılması gereken çağdaş davranışların, teknolojinin önünü kesiyor. Halkı ve işverenleri kendine

http://haber.sol.org.tr/yazarlar/oguz-oyan/anadoluya

herkesebilimteknoloji.com

haber.sol.org.tr — Yandex: 2 m...

'Anadolu'ya Yeniden Yerleş...

Dosya Düzen Görünüm Sık Kullanılanlar Araçlar Yardım

sol

Oğuz Oyan

11/10/2016 Salı

'Anadolu'ya Yeniden Yerleşmek'

Başlıktaki çarpıcı önerme değerli İslam ve Türk sanat ve mimarlık tarihçimiz Prof. Doğan Kuban'a ait. Ülkede mekan kullanımını yeniden düzenlemeyi önermek, kuşkusuz çok iddialı bir iş. Yapılabilirliği zaman ilerledikçe ve nüfus İstanbul'a ve kıyılara yığıldıkça zorlaşan, ama aynı ölçüde de haklılığı giderek büyüyen bir önerme bu. Peki, Kuban'ın dayandığı gerekçeler ve sunduğu çözümler nelerdir? 15 Eylül 2016 tarihli

Kentler	Nüfus (Milyon / Bin Kişi)
İstanbul (2015)	14.03
Tokyo (2016)	13.62
Berlin (2012)	3.50
Paris (2010)	2.25
Londra (2014)	8.54
Şangay (2009)	19.21
Washington (2014)	7.10
Roma (2012)	2.6
Amsterdam (2011)	780 bin
Brüksel (2011)	177 bin
Atina (2011)	664 bin
Kopenhag (2013)	562 Bin

İktisadi Faaliyetlerin Mekânsal Dağılımı

Toplam İktisadi Faaliyetler

Bölgeler / Yıllar	Yerel Birim Sayısı		Çalışanlar Sayısı		Maaş ve Ücretler		Ciro		Yatırımlar	
	2003	2015	2003	2015	2003	2015	2003	2015	2003	2015
TR	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
İstanbul	19.5	23.2	28.9	30.4	36.3	37.3	37.5	37.0	30.9	32.8
İstanbul+Ankara+İzmir	33.1	36.8	44.4	45.5	52.9	53.9	53.4	53.2	48.1	52.1
5'li Grup (11 İl)	43.0	46.6	55.1	56.8	65.1	66.7	65.8	65.9	65.3	65.4
TRA+TRB+TRC (24 İl)	10.5	11.3	7.4	8.9	5.4	6.0	5.1	6.6	6.0	6.0

İmalat Sanayi

Bölgeler / Yıllar	Yerel Birim Sayısı		Çalışanlar Sayısı		Maaş ve Ücretler		Ciro		Yatırımlar	
	2003	2015	2003	2015	2003	2015	2003	2015	2003	2015
TR	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
İstanbul	27.2	29.5	35.3	28.8	35.6	29.1	34.7	27.0	33.9	21.0
İstanbul+Ankara+İzmir	41.2	42.6	48.6	41.6	49.8	43.5	49.1	40.6	46.4	35.5
5'li Grup (11 İl)	51.6	53.6	63.9	60.1	69.4	66.5	70.9	64.2	70.1	62.4
TRA+TRB+TRC (24 İl)	7.6	8.9	5.1	6.0	3.6	3.9	3.4	5.1	8.2	6.6

	2015 Nüfusu	Pay (%)
TR	78,741,053	100.0
İstanbul	14,657,434	18.6
İstanbul+Ankara+İzmir	24,096,424	30.6
5'li Grup (11 İl)	31,595,776	40.1
TRA+TRB+TRC (24 İl)	14,405,716	18.3

5'li Grup : İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa, Eskişehir, Bilecik, Kocaeli, Sakarya, Düzce, Bolu, Yalova

TRA+ TRB+ TRC : Erzurum, Erzincan, Bayburt, Ağrı, Kars, Iğdır, Ardahan, Malatya, Elazığ, Bingöl, Tunceli, Van, Muş, Bitlis, Hakkari, Gaziantep, Adıyaman, Kilis, Şanlıurfa, Diyarbakır, Mardin, Batman, Şırnak, Siirt

Gelirin Mekânsal Dağılımı

Bölgelerin GSYİH İçindeki Payları

Bölgeler / Yıllar	Tarım		Sanayi		Hizmetler		GSYİH	
	2004	2014	2004	2014	2004	2014	2004	2014
TR	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
İstanbul	1.0	0.7	32.5	28.9	34.0	35.0	30.0	30.5
İstanbul+Ankara+İzmir	7.5	7.5	48.8	44.7	51.8	51.2	46.2	45.8
5'li Grup (11 İl)	15.4	15.1	64.2	61.3	60.2	60.3	56.5	57.2
TRA+TRB+TRC (24 İl)	17.1	18.0	6.4	8.1	8.5	8.9	8.8	9.3

Sektörlerin GSYİH İçindeki Payları (*)

Bölgeler / Yıllar	2004				2014			
	Tarım	Sanayi	Hizmetler	GSYİH	Tarım	Sanayi	Hizmetler	GSYİH
TR	10.8	28.8	60.5	100.0	7.5	31.9	60.7	100.0
İstanbul	0.4	31.1	68.5	100.0	0.2	30.2	69.6	100.0
İstanbul+Ankara+İzmir	1.7	30.4	67.9	100.0	1.2	31.1	67.7	100.0
5'li Grup (11 İl)	2.9	32.7	64.4	100.0	2.0	34.1	63.9	100.0
TRA+TRB+TRC (24 İl)	20.9	20.8	58.2	100.0	14.4	27.6	58.0	100.0

(*) : GSYİH sektörler toplamı olarak alınmıştır.

5'li Grup : İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa, Eskişehir, Bilecik, Kocaeli, Sakarya, Düzce, Bolu, Yalova

TRA+ TRB+ TRC : Erzurum, Erzincan, Bayburt, Ağrı, Kars, Iğdır, Ardahan, Malatya, Elazığ, Bingöl, Tunceli, Van, Muş, Bitlis, Hakkari, Gaziantep, Adıyaman, Kilis, Şanlıurfa, Diyarbakır, Mardin, Batman, Şırnak, Siirt

Kişi Başına Milli Gelirin Dağılımı

Bölgelerin Kişi Başına Milli Gelirleri (USD)

Bölgeler / Yıllar	Kişi Başına Milli Gelir		(Bölge KBMG) – (Türkiye KBMG)	
	2004	2014	2004	2014
TR	5,961	12,112	-	-
İstanbul	10,235	19,957	4,274	7,845
İstanbul+Ankara+İzmir	9,509	18,272	3,548	6,159
5'li Grup (11 İl)	8,904	17,417	2,943	5,305
TRA+TRB+TRC (24 İl)	2,859	6,137	-3,102	-5,976

Bölgelerin Yıl Ortası Nüfusları (Bin Kişi)

	2004 Nüfusu	Pay (%)	2014 Nüfusu	Pay (%)
TR	67,599	100.0	77,182	100.0
İstanbul	11,805	17.5	14,269	18.5
İstanbul+Ankara+İzmir	19,557	28.9	23,453	30.4
5'li Grup (11 İl)	25,575	37.8	30,719	39.8
TRA+TRB+TRC (24 İl)	12,406	18.4	14,169	18.4

5'li Grup : İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa, Eskişehir, Bilecik, Kocaeli, Sakarya, Düzce, Bolu, Yalova

TRA+ TRB+ TRC : Erzurum, Erzincan, Bayburt, Ağrı, Kars, Iğdır, Ardahan, Malatya, Elazığ, Bingöl, Tunceli, Van, Muş, Bitlis, Hakkari, Gaziantep, Adıyaman, Kilis, Şanlıurfa, Diyarbakır, Mardin, Batman, Şırnak, Siirt

Dış Ticaret Göstergeleri (2015)

	İhracat (Milyar \$)	İthalat (Milyar \$)
İstanbul	77.0	118.0
Türkiye	143.8	207.2
İstanbul / Türkiye (%)	53.5	56.9

Kredilerin İllere Göre Pay Sıralaması

Sıra	Kentler	2011	2012	2013	2014	2015	2016
1	İstanbul	41,5	41,8	41,6	42,5	42,5	43,6
2	Ankara	10,8	10,8	11,4	11,4	12,1	12,4
3	İzmir	6,1	5,9	5,9	5,6	5,5	5,4
4	Antalya	3,4	3,5	3,5	3,6	3,7	3,7
5	Bursa	3,2	3,1	3,1	3,0	3,1	3,0
6	Gaziantep	1,9	2,0	2,3	2,3	2,4	2,2
7	Kocaeli (İzmit)	2,1	2,1	2,5	2,1	2,1	2,0
8	Konya	1,5	1,5	1,7	1,8	1,9	1,9
9	Adana	2,3	2,3	2,1	2,1	2,0	1,9
10	Denizli	1,1	1,1	1,3	1,5	1,6	1,7
11	Hatay (Antakya)	1,4	1,3	1,3	1,2	1,1	1,1
12	İçel (Mersin)	1,6	1,5	1,4	1,4	1,3	1,1
13	Kayseri	1,3	1,3	1,2	1,2	1,1	1,1
14	Manisa	1,1	1,1	1,0	1,0	1,0	0,9
15	Muğla	1,0	1,0	0,9	0,9	0,9	0,9
16	Balıkesir	1,0	1,0	0,9	0,9	0,9	0,8
Toplam: 1'den 16'ya		81,2	81,2	82,3	82,6	83,2	83,7
Türkiye		100	100	100	100	100	100

Mürsel Yağcıoğlu

İstanbul

Mansiyon: Hatice Karakar

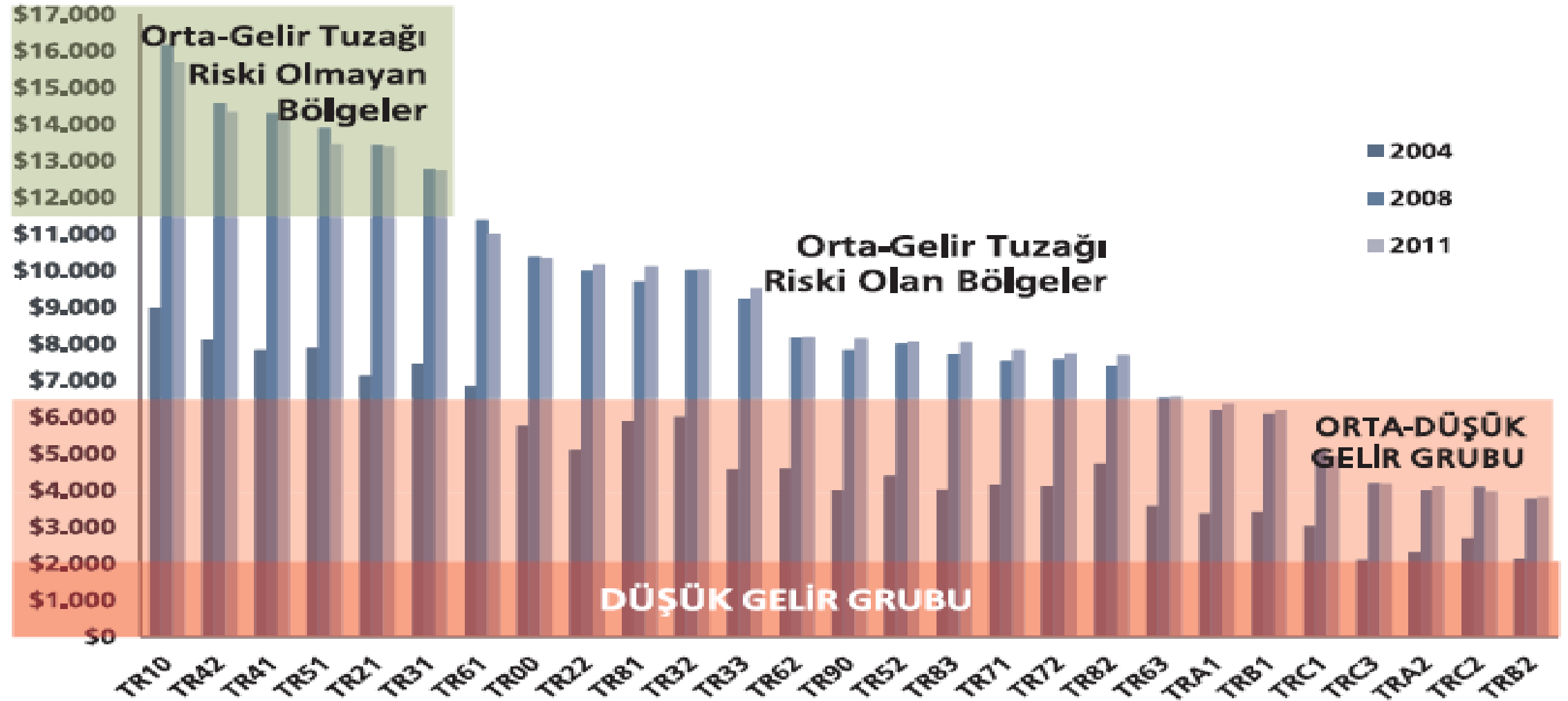

İstanbul

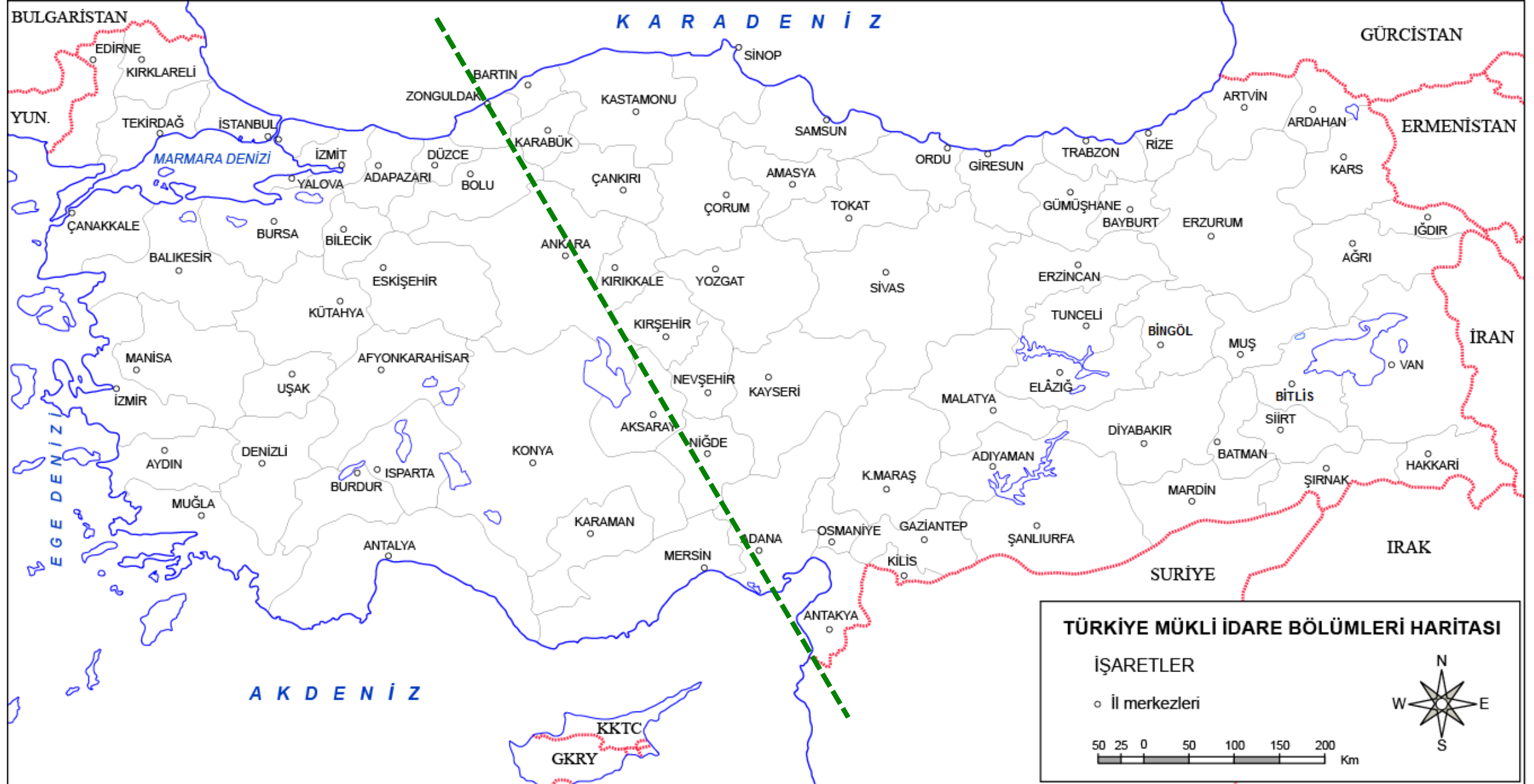
<http://turkonfed.org/tr/tag/orta-gelir-tuzagi>

Şekil 14: Bölgelerin Gelir Gruplarına Göre Sınıflandırması (2004, 2008, 2011)

Kaynak: TÜİK verileri kullanılarak hesaplanmıştır.

Sonuç Yerine

- Ülkemizde yaklaşık olarak 37 yıldır sürdürülen insan zayiatı yüksek neoliberal politikalar, uygulandığı diğer ülkelerde olduğu gibi; Türkiye’yi de düşük büyüme batağına saptanmış, **imalat sanayi**ni nerede ise *Hong-Kong*’un ilk dönemlerindeki **antrepo tipi sanayi**e dönüştürerek, ithalat yapamadan üretim yapamaz hale getirmiştir. **Tarım sektörünü** daraltarak / tasfiye ederek tohum dahil tüm tarım ürünlerinde nerede ise net ithalatçı bir ülke konuma gelinmiş, arsa ve arazi spekülasyonuna engel olacak önlemler tasfiye edilerek, kent kimlikleri yok edilmiş ve ekonomi sadece rant yaratma kurnazlığından ibaret bir iş haline getirilmiştir.
- Bu neoliberal tutuculuğun finansal serbestleşme programları, reel sektör tasarruflarını uzun vadeli sabit sermaye oluşumu yerine kısa vadeli spekülasyon yatırımlara kanallandırmalarının bir aracına dönüştürerek başta imalat sanayi ve tarım olmak üzere reel sektördeki sermaye birikim modelini değiştirmiş / tahrip etmiştir.
- Artık Türkiye merkezli, ülke içinde iktisadi bütünleşmeyi sağlayan, adaletli bölüşmeyi amaçlayan bir **iktisadi kalkınma perspektifi**, çok daha kritik bir önem taşımaktadır. Türkiye’de **planlama** yeniden bir toplumsal hedef haline dönüştürülmeli, dış dünya ile ilişkilerin ve bu alandaki kontrol mekanizmalarının «**yeniden**» ve «**akıllıca**» tasarlanması gerekmektedir.
- Böyle bir yeni iktisadi kalkınma perspektifinde, teşvik kadar «**caydırıcılık**» aracı da devreye alınmalı, İstanbul başta olmak üzere bazı bölgelere bazı yatırımların, özellikle inşaat yatırımlarının yönelmesinin önüne engeller konulmalıdır. (Mustafa Sönmez. TMMOB.MMO. Bülten. Ağustos 2017.S.230).

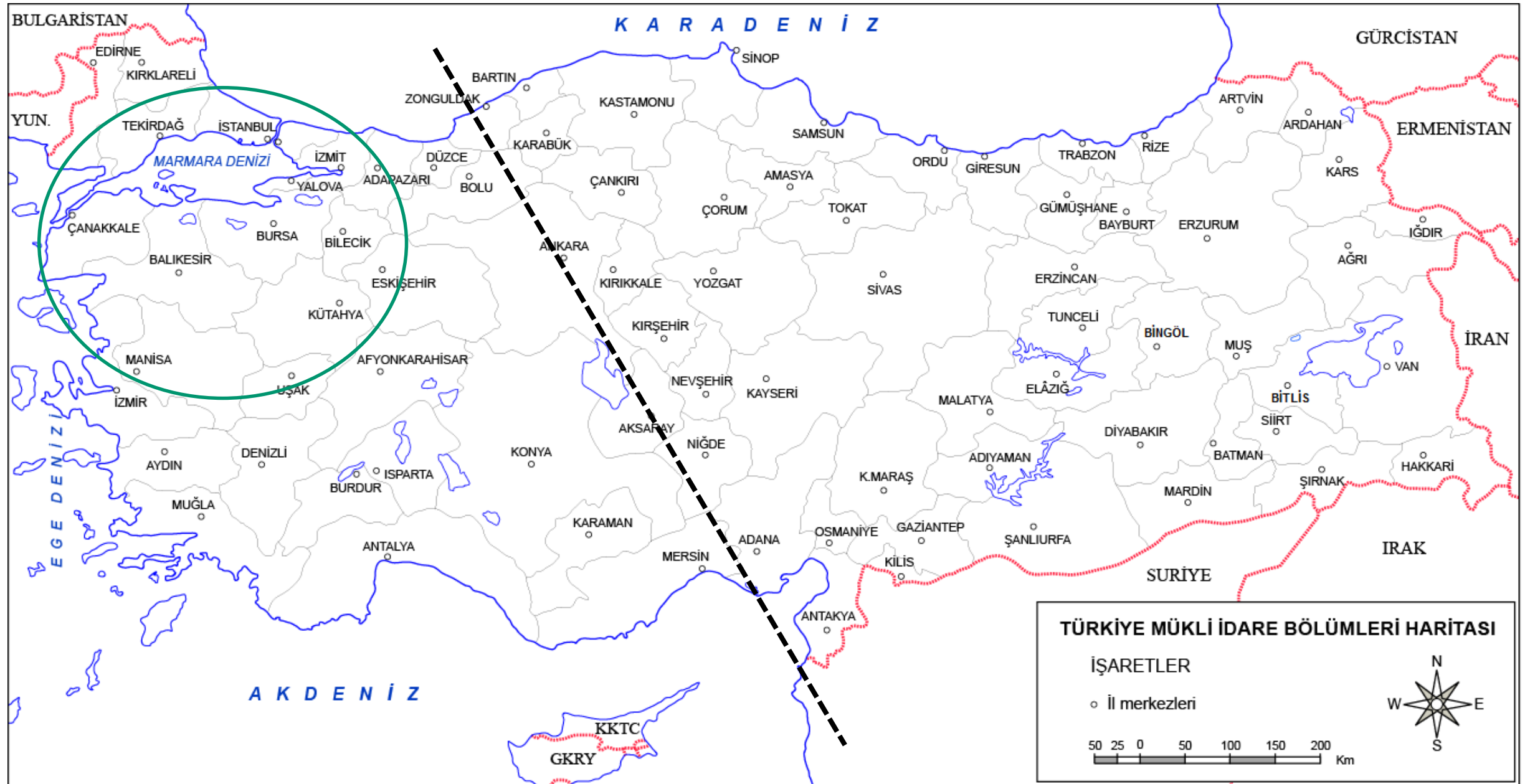
- Bu tasarımın başlangıcı, Gümrük Birliği Anlaşmasının askıya alınmasına dayanmalıdır. Ayrıca sermaye hareketlerinin sınırsız serbestisi ile planlama çelişeceğinden, sınırlamalar da getirilmesinin kaçınılmaz olduğu unutulmamalıdır.
- Sanayi 4.0'a ait somut gelişmeler ve 5.0'a ait teknik tahayyüller de dikkate alınarak sektör planlaması, **ithal ikamesi ve selektif korumacılık** yeniden tartışılmalı, ciddiye alınmalıdır. Böyle bir perspektifin ana omurgası, başta **İstanbul** olmak üzere, **kentsel rantlara odaklanmayı alıkoyan / imkan vermeyen bir anlayış** temelinde, **kendilerini yenileme kabiliyeti olan, ileri teknoloji içerikli sektör ve faaliyetler** olmalıdır.
- Bununla birlikte; «**KİT' ler zarar eder**» zırvasının yarattığı kompleksten bir an önce arınmalı ve yeni işletmeci KİT'ler sektörel temelde kurulmalıdır. Mali Sektörü (**başta bankacılık kesimi**) reel kesimin emrine koşmanın gerekleri de, yeniden tanımlanmalı ve yerine getirilmelidir.
- Kamu yatırımcılığı etkili bir biçimde devreye alınmalı, yerel inisiyatiflerin, kooperatiflerin, yerel yönetimlerin de özellikle imalat sanayiini geliştirmeleri için etkinleştirilmiş ve demokratikleştirilmiş planlama ile koordineli büyüme çabaları da desteklenmelidir. (Mustafa Sönmez. TMMOB.MMO. Bülten. Ağustos 2017.S.230).
- Böylelikle yeniden düzenlenecek sektörel öncelikler dahilinde **enerji ihtiyacı ve planlaması** da yeniden tasarlanacaktır.

■ Doğan Kuban Hoca'nın “*Anadolu'ya Yeniden Yerleşmek*” önermesi / önerisinin uygulamaya konulduğu varsayımı altında bile İstanbul'un Türkiye'nin en büyük kentsel yerleşkesi olarak kalacağı açıktır.

■ Prof. Dr. **Oğuz Oyan**'ın sözleriyle;

“ Mesele çılgınca bir şişmeye dur denilmesi ve ülke ölçeğinde dengeli bir mekân düzenlemesine geçişin planlanabilmesidir. Oysa şimdi yapılanlar, **üçüncü köprü** ve **üçüncü havalimanı**yla kentin sulak alanlarının, yeşil örtüsünün ve hava akımlarının tahrip edilmesi ve giderek yeni mekânların imara açılmasıdır. Eğer yapılabilirse **İstanbul Kanalı projesi** bütün bunların üzerine tüy dikilmesi anlamına gelecektir.

Yapılması planlanan **1915 Çanakkale köprüsü**yle birlikte Marmara bölgesinin bir bütün olarak en yoğun ekonomik etkinlikler bölgesi olarak daha da öne çıkması gerçekleştirilmiş olacaktır. Gerçi Osmanlı döneminde de Marmara bölgesi bu vasfı taşımıştır ama bugün aşırı yoğunlaşan sınai-ticari faaliyetleri bu bölge daha ne kadar taşıyabilir? **Daha önemlisi, bölgeler arası dengesizliklerin bu boyutlarda açılmasının sonuçları sindirilebilir mi? ”**

Kalkınmacı Devlet, reel sektörün yapısını modernleştirmek ve üretkenliği artırmak için;

- 💣 Rasyonel korumacılık (*Her ne kadar geçtiğimiz günlerde Sayın Başbakan Rusya gezisinde «korumacılık, gelişmenin önünde en büyük engeldir» demiş olsa da...*)
- 💣 İhracat ve diğer sübvansiyonlar
- 💣 Yönlendirilen krediler (*ki bunlar **kamu kalkınma ve yatırım bankalarınınca** kullanılacak düşük faizli kredilerdir*)
- 💣 Ve en önemlisi de **Yol Gösterici Yatırım Planlaması** (*Indicative Investment Planning*). Farklı bir ifade ile; açıkça ilan edilen bir plan aracılığıyla devletin yatırımları özendirmek istediği alanları ‘**işaret**’ ettiği uygulamalardır. Bir anlamda **sinyal etkisi**. Bu plan, yatırımları devletin belirlediği öncelikli hedeflere yönelmesini sağlayacaktır.
- 💣 **Yaratıcılığın, geleceği kurarak gelişmekte olduğunun farkına varılmalı ve artık kaybedeni seçmek ile sonuçlanan hatalara bir son verilmedir...**

Sabırla dinlediğiniz için
TEŞEKKÜRLER.....